

cióegységekként) értelmezhetők, illetőleg definiálhatók. GÖRÖMBEI ANDRÁS szimbolikus interpretációjával mindazonáltal egyet lehet érteni, hogy tudniillik a kompozíció kifejezésre juttatja: „a költő azonos a szóval, portréját a benne kavargó millió nyelvi elem verssé formálása hitelesíti” (GÖRÖMBEI: 1992. 364).

2.1.3. A képvers tematikusan többé-kevésbé együvé tartozó elemekből kialakított verbális összetevője ’önmagában’ legfeljebb szövegtörödékeként interpretálható, autonóm egész szöveggént azonban nem. A verbális és a vizuális réteg összefüggősége nem annyira közvetlen, mint inkább szimbolikus. Eltávolítva a grafikus összetevőt, mint a *Húsvét* című alkotás esetén (lásd az 1.2. alatt), a verbális rész(let)ek technológiai folyamatok, szakmai instrukciók stb. töredékes leírásaiként jelennek meg, melyek a szerző vonásaira, önarcképeire nem utalnak, nem emlékeztetnek. A grafikai elemek interpretatív szerepe jelentékeny, kétségkívül a szerzőt reprezentálják.

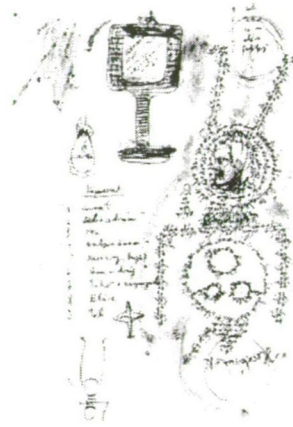
2.2. Hordószőnók I

A *Hordószőnók I.* a *Képversek és betűképek* című ciklus (1973.) egyik darabja (lásd a 8. ábrán). A 9. ábrán egy 1971-ből való vázlata látható (NAGY: 1980b. 66).

ELÖREELŐRE
 ELÖREELŐRE
 LÖRE ELÖREELŐRE LÖRE
 LÖRE ELÖREELŐRE LÖRE
 LÖRE ELÖREELŐRE LÖRE
 LÖRE ÖRELO LÖRE
 LÖREELÖREELÖREELÖREELÖRE
 LÖREELÖREELÖREELÖREELÖRE
 LÖREELÖREELÖREELÖRE
 LÖREELÖREELÖREELÖRE
 LÖREELÖREELÖREELÖRE
 LÖRE LÖRE
 LÖRE LÖRE
 LÖRE LÖRE
 LÖREELÖREELÖREELÖRE
 ELÖREELŐRE
 ELÖREELŐRE
 ELÖREELŐRE
 ELÖREELŐRE

HORDÓSŐZŐNOK I.

8. ábra

9. ábra

2.2.1. „Mások a szavakból is ki engedték csurogni a lelket, a vért – írja Csoóri Sándor –, ő pedig még a merev betűkbe is lelket lehelt. Így készítette el a *Hordószőnók* kétváltozatú betűversét. Így a Cégért, az Oszlopost, az Emberpárt. Mert még a betűk mögött is valami lappangó emberi lényegyet keresett. Jeleket, üzeneteket, sugalom-táviratokat” (CSOÓRI: 1980b. 5-6).

2.2.2.1. A képversen egy nyilván hordón álló, föltartott kezű figura látható, az emberalakot a hars „ELŐRE” és a fals „LÖRE” lexéma formázza. A ciklus darabjai közül a „tonális és vizuális líraiság egységét a *Hordószőnók I.* hozza olyan harmonikusan, hogy

a jelentésszintézis hibátlanul érvényesül, a szöveg és íráskép egymást erősítve fejezi ki azt az ítéletet, hogy a szüntelenül szónokló, örökké mozgósító ember, akinek szavai nem hordoznak megfontolt tartalmat, kiüresíti, ellentétükbe fordítja a szavak értelmét” (GÖRÖMBEI: 1992. 365).

2.2.2.2. A 9. ábrán látható irkalapon fölül talán egy asztali tükör. (Inkább csak tip-pelni lehet rá.) Bal alsó sarkában vonalas, jobb oldalán az „előre” lexémából megformált, feje tetejére fordított figura, deréktájon férfiportréval, alatta az „ÖNTUDAT” olvasható. Alul, fölül verscímek. Az alkotás grafikus formamodell-változatát lásd még a 4. alatt a 15. ábrán. E kép is mutat nem is egy föltartott kezű alakot, ekképp azonban akár egy 'dobogón dühöngő Schwarzenegger' is lehetne a felső figura, így a *Hordószónok I.* alakja is.

Ikertestvére a *Hordószónok II.*, melyet két sorban az „ELÖRE” lexéma hatszori megismétlése alkot, a második sorban tükörfírással, azaz 'visszafele' (vagy fordítva) olvashatóan. Kézírásos változata ugyancsak a 15. ábrán látható (a 4. alatt).

2.2.3. A képvers összetevői közül a vizuális vehikulum domináns elemei verbális nyelvi elemek, melyek szerkezetileg jórészeivel csak a szöveg mikroszintjén, a szóalakok szintjén értelmezhetők, illetőleg definiálhatók. A vizuális összetevő önmagában, úgyahogy, interpretálható. A két komponens összefüggése inkább szimbolikus, mint közvetlen. (Ezt megerősíteni látszik az 'ikrek' (*Hordószónok I.* és *Hordószónok II.*) egybevetése egyrészt egymással, másrészt például az ugyancsak ember alakú *Seb a cédruson* című művel.)

2.3. Emberpár

ÉVAÉVAÉVAÉVAÉVAÉVA
 ÉVAÉVAÉVAÉVAÉVAÉVA
 ÉVAÉVAÉVVVVVVVVVVVA
 ÉVAÉVA
 ÉVAÉVA ádám
 ÉVAÉVA
 ÉVAÉVAÉVAÁÁÁÁÁÁÁÁÁ
 ÉVAÉVAÉVAÉVAÉVAÉVA
 ÉVAÉVAÉVAÉVAÉVAÉVA

EMBERPÁR

10. ábra

11. ábra

Az *Emberpár* a *Képversek és betűképek* című ciklus (1973.) egyik darabja (10. ábra). Kézírásos változatát lásd a 11. ábrán látható (*Szerelem első gyötrelem* című, 1973-ban keletkezett) füzetlap jobb felső sarkában (NAGY: 1980b. 71).